

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Handlingsprogrammet Betydelsefull i Finland

**Program för förebyggande av hatretorik och rasism samt
främjande av delaktighet i samhället**

Regeringens mål på lång sikt är att Finland år 2025 är ett öppet och internationellt land med en språklig och kulturell rikedom som gör det till ett gott land att leva i, där vi förhåller oss positivt till varandra och till världen runtomkring oss på ett sätt som gör Finland unikt.

Undervisnings- och kulturministeriet inleder ett handlingsprogram för förebyggande av hatretorik och rasism samt främjande av samhällelig delaktighet. Finansieringen av programmet uppgår till 6 miljoner euro.

Ett öppet samhälle

Regeringens mål på lång sikt är att Finland år 2025 är ett öppet och internationellt land med en språklig och kulturell rikedom som gör det till ett gott land att leva i, där vi förhåller oss positivt till varandra och världen runtomkring oss på ett sätt som gör Finland unikt.

Det svåra ekonomiska läget, osäkerheten som vidlöder de snabba samhälleliga förändringarna samt flyktingkrisen har emellertid skapat grogrund för ett aggressivt språkbruk, radikala attityder och skarpa motsättningar, såväl i Finland som på andra håll i Europa. Den hatfyllda retoriken riktar sig mot olika medborgarkategorier, minoriteter och individer. Den rubbar själva fundamentet för den allmänna känslan av förtroende och trygghet. Hatretorik och hotelser har redan resulterat i att invandrare och andra som skiljer sig från mängden har bemötts negativt.

Det allmänna ska värna om rättsstaten, demokratin och de mänskliga rättigheterna. Förtroendet för det allmänna och medborgarnas respekt för varandra och de institutioner som upprätthåller dem har byggt upp välfärden i vårt land. Hatretorik och rasism innebär att vissa kategorier av människor tvingas leva i en atmosfär där deras rätt att behandlas på lika grunder i samhället öppet förnekas. För att var och en ska ha ett människovärdigt liv, vilket grundlagen garanterar alla, krävs det att ingen ska behöva uppleva våld, hot eller fientligheter.

Det har på kort tid kommit många nyanlända invandrare till vårt land. De flesta finländare har knappt varit i tillfälle att umgås med de nyanlända. Bakom hatretorik och rasistiskt beteende kan det i många fall också finnas upplevelser av orättvisa och utanförskap, av att inte betyda något och ibland också av mobbning. Därför är det viktigt att skapa mer delaktighet och dialog, stärka kunskapsbasen och förmågan att försätta sig i någon annans belägenhet. Hatretorik och rasism måste åtgärdas snabbt, och med metoder som förebygger att det uppstår negativa mönster.

I Finland har det forskats i rasism och i hatretorik mot olika befolkningsgrupper, religioner eller övertygelser. Forskningen har särskilt utgått från ett rättsligt perspektiv. Man har fäst uppmärksamhet vid bland annat förhållandet mellan hatretorik och yttrandefrihet, grunderna för kriminalisering av hatretorik, frågor kring reglering av datanätverk samt var det är som hatretoriken dyker upp.

Justitieministeriet publicerade i mars 2016 en utredning över hatretorik som riktar sig mot olika minoriteter. Enligt utredningen bör åtgärderna för att förebygga trakasserier och hatretorik visa sig på medborgarnivå och i hur man beter sig i vardagslivet. Detta förutsätter att medborgarna tar en aktiv roll, har mer kunskap och medvetenhet samt civillikage att ingripa, vilket kan uppnås till exempel med hjälp av olika kampanjer. Föreningslivet bör ges en stark roll när det gäller att försvara de mänskliga rättigheterna och att producera tjänster med låg tröskel.

Människorättsfostran och planering som syftar till likabehandling bör ges tyngd inom olika organisationer och inkluderas i allt arbete med barn och unga.

Tio åtgärder

1. På varje trappsteg. Undervisnings- och kulturministeriet tar motarbetandet av hatretorik och rasism samt stärkandet av kulturell mångfald, delaktighet och likställdhet i beaktande så att de genomsyrar ministeriets styrning av samtliga ämbetsverk, institutioner och övriga organisationer inom förvaltningsområdet.

Arbetet inom undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområden har långsiktiga konsekvenser med tanke på människors välfärd och framgång. Verksamheten inom förvaltningsområdet är nära förknippat med medborgarnas vardagsliv. Ministeriets verksamhet når ut till alla barn och ungdomar i Finland. Utbildnings-, kultur-, idrotts- och ungdomspolitiken skapar grunden för samhörighet, förtroende och medborgarnas respekt för varandra, öppenhet och kulturell mångfald i vårt samhälle.

Aktörerna inom vårt förvaltningsområde främjar redan nu aktivt kulturell mångfald, delaktighet och likställdhet, och deltar dessutom i arbetet för att motverka hatretorik och rasism. Styrningen inom vårt förvaltningsområde inriktar sig också på att hitta nya verksamhetsmodeller som kan tas i bruk på bred front.

Vi förbättrar medborgarnas multiläskunnighet. Vi främjar bland annat den språkliga utvecklingen hos småbarn genom att inleda ett program för multiläskunnighet för barn i åldern för småbarnspedagogik och för deras föräldrar. Programmet bidrar till att stärka strukturerna och verksamhetskulturen för aktörerna inom småbarnspedagogiken samt biblioteks- och kultursektorn så att de stöder inläringen av de färdigheter som ingår i multiläskunnighet. Särskilt fokus läggs vid att väcka intresset för multiläskunnighet och språklig medvetenhet hos barn i behov av stöd och hos barn med invandrarbakgrund. Åtgärderna fokuserar också på samarbetet med barnens familjer. Programmet genomförs 2016–2018. Vi främjar också utarbetandet av pedagogiskt material för mediefostran för unga.

2. Pengar mot rasism. Vi kompletterar urvalskriterierna för undervisnings- och kulturministeriets behovsprövade statsunderstödda projekt och ESF-åtgärdshelheter.

Vi lyfter fram främjandet av mångkultur, samhörighet och delaktighet i urvalskriterierna för statsunderstödda projekt och i utlysningen av kommande projektstöd för ESF-åtgärdshelheterna som administreras av undervisnings- och kulturministeriet.

I informationen om de statsunderstödda projekt och ESF-projekt som är på gång och i seminarier kring dem beaktas mångkultur, samhörighet och delaktighet på ett sätt som är anpassat till temat för projektet.

3. Vi ses på bibban! Vi stärker de allmänna bibliotekens verksamhet för främjande av ett aktivt medborgarskap och demokrati.

Verksamheten vid de allmänna biblioteken bidrar till förtroende och välfärd, samt till att människor deltar i samhällslivet på eget initiativ. De allmänna biblioteken är öppna för alla och ett kunskapens vardagsrum som är tillgängligt för alla, en arbets- och lärmiljö samt en mötesplats som skapar samhörighet. Bibliotekens samlingar är flerspråkiga, mångsidiga och pålitliga.

Till de allmänna biblioteken anvisar vi lokala och regionala utvecklingsbidrag som ska främja arbetet för kulturell mångfald. Målet är att bidra till att olikheter respekteras och till en dialog mellan olika kulturer.

4. ABC för fullvuxna. Vi utvecklar utbildningen för undervisningspersonal och andra yrkeskategorier som jobbar med barn och ungdomar.

Vi finansierar utbildning som ger ny kompetens till dem som arbetar med barn och unga i en mångkulturell arbetsmiljö. Undervisningspersonal och andra yrkeskategorier får träning i att föra svåra eller konfliktfyllda samtal om bl.a. hatretorik, rasistiskt beteende eller signaler som tyder på en radikaliserings. Fortbildningen säkerställer att de som jobbar med barn och ungdomar har beredskap att agera så att de demokratiska värdena, medvetenheten om de mänskliga rättigheterna och känslan av delaktighet hos barn och unga förstärks. Vi ordnar evenemang där internationella och nationella exempel på goda modeller och metoder för att tillgodose ovan nämnda värden presenteras och läroanstalterna ges konkreta verktyg. Multiläskunnighet, mediekritik och kritiskt tänkande är andra teman för utbildningen. Betoningarna beaktas i utvecklingsprogrammet för grundutbildningen och fortbildningen för lärare som bereds av Forum för lärarutbildning.

Högskolorna genomför rekommendationerna "Demokrati och de mänskliga rättigheterna. Mål och innehåll i lärarutbildningen" som gäller demokrati- och människorättsfostran i universitetens och yrkeshögskolornas lärarutbildning. Högskolorna förnyar läroplanerna för lärarutbildningen, säkerställer att likställdheten tillgodoses på riksomfattande nivå och utvecklar verksamhetskulturen inom lärarutbildningen. Enheterna för lärarutbildning ökar samarbetet med människorättsexperten.

5. Kraft genom kamratstöd. Vi utmanar ungdoms-, studerande- och juniororganisationer samt övriga ungdomsorganisationer som drivs av unga att skapa mångkulturella och samhörighetsskapande möjligheter för ungdomar till delaktighet på lika villkor.

Vi inbjuder ungdoms-, studerande- och juniororganisationer samt andra organisationer att med utgångspunkt i egna initiativ kläcka och genomföra idéer som bidrar till att olika slags studerande träffas och gör saker tillsammans. Målet är att stärka aktiviteter som studerande själva tar initiativ till för att skapa mångkulturella lärmiljöer samt att stärka detta slags verksamhet på riksomfattande nivå och ett brett samarbete mellan organisationerna.

6. Den ljusnande framtid är vår. Vi stärker kunnandet bland aktörerna inom ungdomssektorn i fråga om främjandet av de mänskliga rättigheterna och likabehandling samt motarbetandet av hatretorik.

Vi fortsätter stärka kunnandet bland aktörerna inom ungdomssektorn i fråga om att främja de mänskliga rättigheterna och likabehandling samt att motarbeta hatretorik. Verksamheten fördjupas och breddas med utgångspunkt i resultaten av fortbildningsprojektet som riktat sig till aktörer inom det kommunala ungdomsväsendet. Målet är att var och en som jobbar med ungdomar vet hur man förebygger rasism och hatretorik och tar itu med det. Vi arbetar för att de mänskliga rättigheterna och motarbetandet av diskriminering ska integreras i utbildningsprogrammen inom ungdomssektorn på samtliga utbildningsstadier.

7. Fria från hatretorik. Vi utlyser specialunderstöd i syfte att förebygga hatretorik och främja likställdhet. Specialunderstödet riktar sig till det kommunala ungdomsväsendet.

Vi utlyser ett specialunderstöd i syfte att förebygga hatretorik och främja likställdhet. Specialunderstödet riktar sig till det kommunala ungdomsväsendet. Projekten ska rikta sig till samtliga ungdomar. Understödet fokuserar på handledd dialog mellan olika grupper av unga och till samhörighetsfrämjande verksamhet med hjälp av de metoder som används i ungdomsarbetet. Projekten kan innehålla evenemang, utbildning samt produktion och distribution av material, eller ordnas i form av gemensam fritidsverksamhet för ungdomar som tillhör olika etniska grupper.

8. Rött kort åt rasismen! Vi stöder en utvidgning av projektet inom fotboll och annan lagsport samt utvecklingen av arbetet för likställdhet inom idrottssektorn.

Vi stöder en utvidgning av projektet Rött kort åt rasismen! inom fotboll och annan lagsport samt inkluderar det i regeringsprogrammets spetsprojekt Skolan i rörelse. Projektet genomförs av Jalkapallon pelaajayhdistys, Fimu ry, Walter ry, Likes och grenförbunden.

Vi fortsätter stödja kommunernas och idrottsorganisationernas projekt som främjar en breddning av arbetet för likställdhet till att omfatta planering, utveckling och genomförande av funktionell jämställdhet.

9. Vi måste tala med varandra! Vi utlyser statsunderstöd för att främja dialogen mellan olika religioner.

Personer som tillhör religiösa minoriteter blir ofta föremål för hatretorik. Hatretorik handlar till exempel om nedlåtande generaliseringar om personer som tillhör en viss religiös grupp.

Ett av de främsta medlen för att motverka hatretorik som riktar sig mot medlemmar som tillhör olika religiösa inriktningar är interreligiös dialog. Vi stöder verksamhet som bidrar till dialogen mellan olika religioner.

10. Tillsammans mot framtiden. Vi lanserar en utmaning med temat Betydelsefull i Finland.

Vi lanserar en utmaning med temat ”Betydelsefull i Finland”. Målet med den är att genom gemensamma aktiviteter och hobbyer öka umgänget och interaktionen mellan majoritetsbefolkningen, invandrare och andra minoritets- och specialgrupper. Projekt där man utmanar varandra att tillsammans syssla med och engagera sig i nya saker presenteras regelbundet. Målet är att utmaningarna ska synas och höras i stor omfattning i medierna och på webben.

- 1 Vi beaktar motarbetandet av hatretorik och rasism samt stärkandet av kulturell mångfald, delaktighet och likställdhet som teman som ska genomsyra hela verksamheten i undervisnings- och kulturministeriets styrning av samtliga ämbetsverk, institutioner och övriga organisationer inom förvaltningsområdet.
- 2 I urvalskriterierna för undervisnings- och kulturministeriets behovsprövade statsunderstödda projekt och ESF-åtgärdshelheter inkluderar vi främjande av kulturell mångfald, samhörighet och delaktighet enligt principen om att de ska genomsyra hela projektet.
- 3 Vi stärker de allmänna bibliotekens verksamhet för att främja ett aktivt medborgarskap, kulturell mångfald och demokrati.
- 4 Vi utvecklar utbildningen för undervisningspersonal och andra som jobbar professionellt med barn och ungdomar.
- 5 Vi utmanar ungdoms-, studerande- och juniororganisationer och andra ungdomsorganisationer att skapa mångkulturella och samhörighetsskapande möjligheter för ungdomar till delaktighet på lika villkor.
- 6 Vi stärker kunnandet bland aktörerna inom ungdomssektorn i fråga om främjandet av de mänskliga rättigheterna och likställdhet samt motarbetandet av hatretorik.
- 7 Vi utlyser en ansökan om specialunderstöd i syfte att förebygga hatretorik och främja likställdhet. Specialunderstödet riktar sig till det kommunala ungdomsväsendet.
- 8 Vi stöder en breddning av projektet Rött kort åt rasismen! inom fotboll och andra lagsporter samt utvecklingen av arbetet för jämställdhet inom idrottssektorn.
- 9 Vi utlyser statsunderstöd för att främja dialogen mellan olika religioner.
- 10 Vi lanserar utmaningen "Betydelsefull i Finland".